

„ Etum D. Bruti, imperatoris, consulis designati, optime de
 „ republica meriti, propositum sit, senatum existimare, D.
 „ Brutum, imperatorem, consulem designatum, optime de
 „ republica mereri, cum senatus auctoritatem, populique
 „ Romani libertatem, imperiumque defendat. Quodque Gal-
 „ liam provinciam citeriorem, optimorum & fortissimorum
 „ virorum, amicissimorum populo Romano civium, exerci-
 „ tumque in senatus potestate retineat, id eum, exercitum-
 „ que ejus, municipia, colonias provinciae Galliae, recte at-
 „ que ordine, exque republica fecisse, & facere. Senatum ad
 „ summam rempublicam pertinere arbitrari, a D. Bruto &
 „ ab L. Planco, imperatoribus, consulibus designatis, item-
 „ que a cæteris, qui provincias obtinent, obtineri ex lege
 „ Julia, quoad ex senatus-consulto cuique eorum successum
 „ fit: eosque dare operam, ut ea provinciae, exercitusque in
 „ senatus populique Romani potestate, praesidioque reipublicae
 „ sint. Cumque opera, virtute, consilio C. Caesaris, summo-
 „ que consensu militum veteranorum, qui ejus auctoritatem
 „ secuti, reipublicae praesidio sunt, & fuerunt; & a gravissi-
 „ mis periculis populus Romanus defensus sit; & hoc tempo-
 „ re defendatur: cumque legio Martia Albae constiterit, in
 „ municipio fidelissimo & fortissimo, seseque ad senatus au-
 „ thoritatem, populique Romani libertatem contulerit: quod
 „ pari consilio, eademque virtute legio quarta usa, L. Egna-
 „ tulejo duce, cive egregio, senatus auctoritatem, populique
 „ Romani libertatem defendat, ac defenderit: senatui magnae
 „ curae esse, ac fore, ut pro tantis eorum in rempublicam
 „ meritis honores eis habeantur, gratiaeque referantur. Sena-
 „ tui placere, uti C. Panfa, A. Hirtius, consules designati,
 „ cum magistratum inissent, si eis videretur, primo quoque
 „ tempore de his rebus ad hunc ordinem referrent, ita uti e
 „ republica, fideque sua videretur.

I N
 M. ANTONIUM.

AD QUIRITES.

PHILIPPICA IV.

ARGUMENTUM.

EXponit in concione, quae acta sint in Senatu: Caesarem &
 D. Brutum effert laudibus: populum ad libertatem cohortatur. MANUT.

Obscurum in hac oratione nihil est, nihil, quod possit lectorem retardare, modo Latine sciat, neque ignoret qua de re agatur.

I.

Requentia vestrum incredibilis, Quirites, concioque tanta, quantam meminisse non videor, & alacritatem mihi summam defendendae reipublicae affert, & spem recuperandae. Quanquam animus quidem mihi nunquam defuit, tempora defuerunt: quae simulac primum aliquid lucis ostendere visa sunt, princeps vestrae libertatis defendendae fui. Quod si ante facere conatus essem, nunc facere non possem. Hodierno enim die, Quirites, ne mediocre rem actam arbitremini, fundamenta jacta sunt reliquarum actionum. Nam est hostis a senatu nondum verbo appellatus, sed re jam judicatus Antonius.

Nunc vero multo sum erectior, quod vos quoque illum hostem esse tanto consensu, tantoque clamore approbavistis. Neque enim, Quirites, fieri potest, ut non aut ii sint impii, qui contra consulem exercitus comparaverunt: aut ille hostis, contra quem jure arma sumpta sunt. Hanc igitur du-
 bita-

bitationem, quam nulla erat, tamen ne qua posset esse, senatus hodierno die sustulit. C. Cæsar, qui rempublicam, libertatemque vestram suo studio, consilio, patrimonio denique tutatus est, & tutatur, maximis senatus laudibus ornatus est.

Laudo, laudo vos, Quirites, cum gratissimis animis prosequimini nomen clarissimi adolescentis, vel pueri potius. Sunt enim facta ejus immortalitatis; nomen, ætatis. Multa memini, multa audivi, multa legi: nihil ex omnium seculorum memoria tale cognovi. Qui, cum servitute premeremur, & in dies malum cresceret, præsidii nihil haberemus, capitalem & pestiferam a Brundisio M. Antonii reditum timeremus: hoc insperatum omnibus consilium, incognitum certe, cepit, ut exercitum invictum ex paternis militibus conduceret, Antonique furorem, crudelissimis consiliis incitatum, a perniciæ reipublicæ averteret.

II. Quis est enim, qui hoc non intelligat, nisi Cæsar exercitum paravisset, non sine exitio nostro futurum Antonii reditum fuisse? Ita enim se recipiebat ardens odio vestri, cruentus sanguine civium Romanorum, quos Suesæ, quos Brundisii occiderat, ut nihil, nisi de reipublicæ perniciæ cogitaret. Quod autem erat præsidium salutis, libertatisque vestræ, si C. Cæsar, fortissimorum sui patris militum, exercitus non fuisset? Cujus de laudibus & honoribus, qui ei pro divinis & immortalibus meritis divini, immortalesque debentur, mihi senatus assensus paulo ante decrevit, ut primo quoque tempore referretur. Quo decreto quis non perspicit Antonium hostem esse judicatum? Quem enim appellare possumus eum, contra quem qui exercitus ducunt, iis senatus arbitratur singulares exquirendos honores?

Quid legio Martia? quæ mihi videtur divinitus ab eo deo traxisse nomen, a quo populum Romanum generatum accepimus. Non ipsa suis decretis prius, quam senatus, hostem judicavit Antonium? Nam, ille si non hostis: qui consulem reliquerunt, hostes necesse est judicemus. Præclara & luculenta reclamazione vestra factum pulcherrimum Martialium com-

pro-

probatis: qui se ad senatus auctoritatem, ad libertatem vestram, ad universam rempublicam contulerunt: hostem illum, & latronem, & parricidam patriæ reliquerunt: nec solum id animose & fortiter, sed considerate etiam, sapienterque fecerunt. Albæ constiterunt, in urbe opportuna, munita, propinqua, fortissimorum virorum, fidelissimorum civium, atque optimorum. Hujus Martiæ legionis legio quarta imitata virtutem, duce L. Egnatulejo, quem senatus merito paulo ante laudavit, C. Cæsaris exercitum persecuta est.

III. Quæ exspectas, M. Antoni; judicia graviora? Cæsar fertur in cælum, qui contra te exercitum comparavit. Laudantur exquisitissimis verbis legiones, quæ te reliquerunt, quæ a te arcessitæ sunt: quæ essent, si te consulem quam hostem maluisses, tuæ: Quarum legionum fortissimum, verissimumque judicium confirmat senatus, comprobat universus populus Romanus: nisi forte vos, Quirites, consulem, non hostem, judicatis Antonium. Sic arbitrabar, Quirites, vos judicare, ut ostenditis. Quid? municipia, colonias, præfecturas, num aliter judicare censetis? Omnes mortales una mente consentiunt: omnia arma eorum, qui hæc salva velint, contra illam pestem esse capienda. Quid? D. Bruti judicium, Quirites, quod ex hodierno ejus edicto perspicere potuistis, num cui tandem contemnendum videtur? Recte & vere negatis, Quirites. Est enim quasi deorum immortalium beneficio & munere datum reipublicæ Brutorum genus & nomen ad libertatem populi Romani vel constituendam, vel recipiendam. Quid igitur D. Brutus de M. Antonio judicavit? exclusit provincia: exercitu obstitit: Galliam totam hortatur ad bellum, ipsam sua sponte suoque judicio excitatam. Si consul Antonius: Brutus hostis. Si conservator reipublicæ Brutus: hostis Antonius. Num igitur, utrum horum sit, dubitare possumus?

IV. Atqui, ut vos una mente, unaque voce dubitare vos negatis: sic modo decrevit senatus, D. Brutum optime de reipublica mereri, cum senatus auctoritatem, populi que Romani libertatem, imperiumque defenderit. A quo defenderit? nempe ab hoste. Quæ est enim alia laudanda defensio? Deinceps

ceps

ceps laudatur provincia Gallia, meritoque ornatur verbis amplissimis a senatu, quod resistat Antonio. Quem si consulem illa provincia putaret, neque eum reciperet; magno scelere se adstringeret. Omnes enim in consulis jure & imperio debent esse provinciæ. Negat hoc D. Brutus imperator, consul designatus, natus reipublicæ civis: negat Gallia, negat cuncta Italia, negat senatus, negatis vos. Quis igitur illum consulem nisi latrones putant? quanquam ne ii quidem ipsi, quod loquuntur, id sentiunt: nec a judicio omnium mortalium, quamvis impii, nefarii que sint, sicut sunt, dissentire possunt. Sed spes rapiendi atque prædandi obcæcat animos eorum: quos non honorum donatio, non agrorum assignatio, non illa infinita hasta satiavit: qui sibi urbem, qui bona & fortunas civium ad prædam proposuerunt: qui, dum sit quod rapiant, quod auferant, nihil sibi defuturum abitantur: quibus M. Antonius (o dii immortales, avertite & detestamini, quæso, hoc omen!) urbem se divisurum esse promisit. Ita vero, Quirites, ut precamini, eveniat, hujusque amentia poena in ipsum, familiamque ejus recidat, quod ita futurum esse confido. Jam enim non solum homines, sed etiam deos immortales ad rempublicam conservandam arbitror consensisse. Sive enim prodigiis, atque portentis dii immortales nobis futura prædicunt; ita sunt aperte denunciata, ut & illi poena, & libertas nobis appropinquet: sive tantus consensus omnium, sine impulsu deorum esse non potuit; quid est, quod de voluntate cælestium dubitare possimus? Reliquum est, Quirites, ut vos in ista sententia, quam præ vobis fertis, perseveretis.

V. Faciam igitur, ut imperatores instructa acie solent: quanquam paratissimos milites ad præliandum videant, ut eos tamen adhortentur: sic ego vos ardentibus & erectis ad libertatem recuperandam cohortabor. Non est, non est vobis, Quirites, cum eo hoste certamen, quocum aliqua pacis conditio esse possit. Neque enim ille servitutem vestram, ut antea, sed jam iratus sanguinem concupiscit. Nullus ei ludus videtur esse jucundior, quam cruor, quam cædes, quam ante oculos trucidatio civium. Non est vobis, Quirites, res cum

scelera-

scelerato homine, atque nefario, sed cum immani, tetraque bellua: quæ quoniam in foveam incidit, obruatur. Si enim illinc emerferit, nullius supplicii crudelitas erit recusanda. Sed tenetur, premitur, urgetur, nunc iis copiis, quas habemus: mox iis, quas paucis diebus novi consules comparabunt. Incumbite in causam, Quirites, ut facitis. Nunquam vester consensus major in ulla causa fuit: nunquam tam vehementer cum senatu consociati fuistis. Nec mirum. Agitur enim non qua conditione victuri, sed victurine simus, an cum supplicio, ignominiaque perituri.

Quanquam mortem quidem omnibus natura proposuit; crudelitatem mortis & dedecus virtus propulsare solet; quæ propria est Romani generis & seminis. Hanc retinete, quæso, Quirites, quam vobis tanquam hereditatem majores vestri reliquerunt. Quanquam omnia alia incerta sunt, caduca, mobilia: virtus est una altissimis defixa radicibus: quæ nunquam ulla vi labefactari potest, nunquam demoveri loco. Hac majores vestri primum universam Italiam devicerunt: deinde Carthaginem exciderunt, Numantiam everterunt, potentissimos reges, bellicosissimas gentes in ditionem hujus imperii redegerunt.

VI. Ac majoribus quidem vestris, Quirites, cum eo hoste res erat, qui haberet rempublicam, curiam, ararium, consensum & concordiam civium, rationem aliquam, si res ita tulisset, pacis & fœderis: hic vester hostis vestram rempublicam oppugnat, ipse habet nullam: senatum, id est, orbis terræ consilium, delere gestit, ipse consilium publicum nullum habet: ararium vestrum exhaustit, suum non habet. Nam concordiam civium qui habere potest, nullam cum habeat civitatem? Pacis vero quæ potest esse cum eo ratio, in quo est incredibilis crudelitas, fides nulla?

Est igitur, Quirites, populo Romano, victori omnium gentium, omne certamen cum excurso, cum latrone, cum Spartaco. Nam, quod se similem esse Catilinæ gloriari solet: scelere par est illi, industria inferior. Ille cum exercitum nullum habuisset, repente conflavit: hic eum exercitum, quem

Tom. VI.

L I I

acce-

450 *IN M. ANTONIUM*
 accepit, amicitia. Ut igitur Catilinam diligentia mea, senatus auctoritate, vestro studio, & virtute fregisset: sic Antonii nefarium latrocinium vestra cum senatu concordia tanta, quantum nunquam fuit, felicitate & virtute exercituum, ducumque vestrorum, brevi tempore oppressum audietis. Equidem, quantum cura, labore, vigiliis, auctoritate, consilio eniti, atque efficere potero, nihil pratermittam, quod ad libertatem vestram pertinere arbitrabor. Neque enim id pro vestris in me amplissimis beneficiis sine scelere facere possum. Hodierno autem die primum, referente viro fortissimo, vobisque amicissimo, hoc M. Servilio, collegisfente ejus, ornatissimis viris, optimis civibus, longo intervallo, me auctore & principe, ad libem libertatis exarsimus.

451
IN
M. ANTONIUM.
PHILIPPICA V.
ARGUMENTUM.

Obsidente Mutinam Antonio, non modo sine senatus auctoritate, sed invito etiam senatu, qui Galliam citeriorem D. Bruto, iam antea a Cesare datam, post ejus necem confirmaverat, novi Consules Pansa, & Hirrius Kalendis Jan. primo consulatus die, convocato de more senatu, non solum de Mutinae obsidione, sed omnino de tota rep. deque honoribus & premiis bene de rep. meritorum ac merentium, de quibus XIII. Kal. S. C. factum erat, retulerunt. Quod ad Mutinam attinuit, censuit is, qui senentiam primus rogatus est, mittendos ad Antonium legatos, qui agerent cum eo, ut ab ejus urbis obsidione desisteret. Cicero autem, suo loco rogatus, turpe & indignum dicit esse senatus ac populi Romani majestate, ad eum legatos de pace mittere, de quo ante paucos dies, tanquam de hoste, gravissima & severissima judicia idem senatus fecerit. Decreeverat enim XIII. Kal. Jan. quo die habitam esse verriam orationem diximus, ut de honoribus Caesaris & Bruti, qui temp. privato consilio defendendam susceperant, deque premiis Mariae & Quarra legionum, qua, Antonio relicto, ad Caesarem se contulerant, primo quoque tempore novi consules referrent. Deinde vehementer incubuit Cicero, ut hostis judicaretur Antonius, & ea decernerentur de honoribus & premiis, qua senatus ex novorum consulum relatione decerni sibi placere ostenderat. Senatus eo die nihil decrevit; sed riduo post mittendos omnino censuit, qui Antonio nunciarent, ne consulem designatum oppugnarret, ne Mutinam obsideret, ne provinciam depopularetur, ne delectus haberet, esset in senatus populique Romani potestate. MAN.

L. I. Nihil